

שומר החכמה לשם שמים כדכתיב החכמה תחיה בעליה שהוא בעל הבית ושולט על החכמה ויודע להשתמש בחכמתו ליראת שמים כענין שכתוב אם אתן שנת לעיני וגו' עד אמנא מקום לה' וגו' שמעלה כל המקומות לה', וברשע גם כן יש חכמה אלא שהוא אינו רוצה לזרר הטוב וכוטל החכמה לרע כמו שכתוב חכמים המה להרע ולהיטיב לא ידעו היינו שאינו רוצה לדעת הטוב, ולכן שיני בניס תקהינה, איתא מדהאר"י ז"ל של"ב השינים הם כנגד ל"ב נתיבות החכמה ואת אל"ף היא כעין ב' יודי"ן ובי ווי"ן ועולה גם כן למקפר ל"ב, השינים הם לעצור החכמה שלא תתגלה במקום שאין צריך וזהו שכתוב לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו, וכתיב ונרגן מפריד אלוף, החכם מאחד האל"ף והנרגן מפרידה ולמה לו שינים וזהו ואף אתה הקהה את שיניו מדה כנגד מדה, לשון שאלת הרשע דומה לשאלת החכם והחילוק הוא רק משהו, שאלת החכם היא לשם שמים ומחשבתו למקום ב"ה ושל הרשע להיפך, ובכל התורה ההפרש צין טוב לרע הוא משהו וכן צין חמץ למצה ההפרש רק משהו, פסח הוא זמן לכל כי משפיעים מן השמים חכמה בינה ודעת, להחכם זה מאיר את העינים כדכתיב יהב חכמתא לחכימין, ואפילו הרשע יכול להיות לו תיקון בימים אלו על ידי תשובה כמו שכתוב גם אתה תתן צדיקו זכמים ועולות.

אאז"ל אמר שפסח הוא שלא בהדרגה להקדר בכל ימות השנה הוא בתחילה טהרה ואחר כך קדושה כדאיתא טהרה מציאה לדי קדושה ובפסח הוא להיפך קדושה ואחר כך טהרה, ביציאת מצרים הלא היה כך, קדושה ואחר כך טהרה, כי הטהרה היתה על ידי הספירה אך אהבה מקלקלת את השורה ויכלו ישראל להגיע מקודם אל הקדושה אף שלא היו עדיין עם מחשבות טהורות וזהו שנאמר על מצות ומרורים יאכלוהו, אף על פי שהוא עוד עם תרירות, אם הוא לשם שמים הרי נטהר ממילא אחר כך, וכמו כן בהבלת התורה נאמר אנכי קודם

לא יהיה לך וזה חסד שעשה הקב"ה שהקדים אנכי ה' אלקיד לפני לא יהיה לך ללמד שיכולין לקבל עול מלכות שמים שלימה הגם שאין מכוין לגמרי ממחשבות פסולות.

הקדושת לוי מקשה על מה שאמר בעל ההגדה אני ולא מלאך, הלא כתיב וישלח מלאך ויוציאנו ממצרים ומירואו קשה להבין, אולם לישראל היו אז הסתרות והם קברו שהיה על ידי מלאך ובאמת הכל היה על ידי השי"ת בעצמו, רק השי"ת, אני ולא מלאך, השי"ת ישנו בכל ההסתרות וכתיב כימי נאדתך מארץ מצרים אראנו כפלאות שלעתיד יאירו עינינו ונראה שהשי"ת היה בכל הדוחק והצרות, לעתיד יתגלה אהיה אשר אהיה, בכל יום ישנם הסתרות חדשות ולכן מחויבים להזכיר יציאת מצרים בכל יום כי צריכים לדעת שצבל ההסתרות נמצא השי"ת כמו שהיה במצרים שהם חשבו שהגאולה היא על ידי מלאך ובאמת היה על ידי הקב"ה בעצמו, ומקיים שם אני ולא אחר היינו שאחר, זר, לא יכול לראות ולהבין זאת, יציאת מצרים לא היתה יכולה להיות על ידי מלאך כי איתא שמכל מצוה שאיש ישראל מקיים כברא מלאך, וביציאת מצרים כתיב ואת עירוס ועריה ואיתא שלא היה צידס מצות ולכן היה מוכרח להיות על ידי הקב"ה בעצמו, ונשאר זה קיים לעולם שאפילו אם יהיה איש ערום לגמרי יוכל גם הוא להאחז בימים האלו, כי דבר שהיה על ידי השי"ת אינו נפסק לעולם כדכתיב ישראל כושע בה' תשועת עולמים, כאשר הישועה היא על ידי השי"ת הרי היא לעולם ועד.

פסח הוא זמן גאולה ויכולים להגיע בו לתפילה, לקמוד גאולה לתפילה שהם אחד, כמו שנאמר אנכי ה' אלקיד המעלך מארץ מצרים הרחב פיד ואמללהו, על ידי גאולה משיגים פה פתוח, אאז"ל אמר שצבל מכה ומכה שהביא הקב"ה על פרעה נפתח לישראל פתח של תפילה כי עשר המכות הם כנגד עשרה לשונות של תפילה כל מכה כנגד לשון

ר' אברהם אבן עזרא, ספר המגן, פרק י"ג

בשלה

יוסף ועל ידי זה קיים באמת את שניהם כי קיבל את ההררחה שציוה הקב"ה מהביזה וגם כן עסק בעצמות יוסף וזהו החכם לב יקח מצוות והוא הלשון רבים שהרי על ידי חכמתו של משה ואהבתו לתורה ומצוות התחכם וקיבל לא מצוה אחת אלא שתי מצוות.

הצער שביציאת מצרים

ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלוקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כי אמר אלוקים פן ינחם העם בראותם מלחמה ושבו מצרימה". הרבה קושיות מתעוררות כאשר קוראים פסוק זה. ראשית כל "ויהי" הוא בדרך כלל לשון צער וכבר עמדו חז"ל בזה במדרש האם סתם "ויהי" הוא לשון צער או "ויהי בימי" אבל עיין בילקוט "מי צווח ויי, הקב"ה קרא ויי". ובאמת היא פלאה ממש שכאן מתחלת גאולת ישראל ממצרים ושילוחם מן הארץ ההיא, והיה לנו להתחיל פרשה זו בתופים ובמחולות ומדוע מתחילים בלשון כזה שיש בה משמעות של צער?

שנית פשוטו של מקרא קשה להבין, שאם כוננת הקב"ה היתה בכדי שלא ינחם העם לשוב למצרים, הלא באריכות הדרך ובנסיונות המדבר יש להם הרבה פניות לשוב למצרים ולהתחרט על היציאה? וכמו שעיינינו ראו והעיד הקב"ה בנו "וינסו אותי זה עשר פעמים". ועיין בכתב סופר שעמד על זה ויש הרבה פירושים לברר מה כוננת התורה כאן שעל ידי אריכות הדרך במדבר ימונע מישראל מלהנחם ולשוב למצרים.

ועוד קשה, מצאנו שכאשר ישראל היו על שפת הים וחיכו שיעשה להם נס, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה "הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה" ומוכא בילקוט כאן על אחר וכן דרשו חז"ל המילים "זהמים להם חומה" - אל תקרי חומה אלא חימה. ומיד אחר כך בקריעת ים סוף כאשר אמרו ישראל שירה על הים מבואר בחז"ל שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי יוצא שהיתה כזאת התעוררות מקריעת הים סוף ומאותו מעמד עד שהגיעו למדרגה של אחד מגדולי הנבואה באחד ממראותיו הנפלאים שהיא מעשה המרכבה. והפליאה ניכרת לעין כל הלא כאשר היו במצרים ראו גם כן עין בעין נסים ונפלאות עד שאפילו החרטומים האוררים במצרים אמרו "אצבע אלוקים היא" ואם כן מה נתוסף כאן על הים שנתהפכו לבריה חדשה עד שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי? וביותר מזה מצאנו במדרש שאפילו יונקי שדים אמרו שידה.

וכן יש לציין שמדברי חז"ל וממסדרי ההגדה רואים אנו שקריעת ים סוף נחשבת כחלק אדוק מיציאת מצרים שהרי חז"ל חייבו אותנו שכאשר אנו יושבים מסובים כליל פסח חייבים אנו לספר על הנסים והנפלאות שנעשו לישראל ביים. ובאופן פשוט היה יותר נראה שקריעת ים סוף אינו חלק מיציאת מצרים אלא אחד מגיסי המדבר הרבים שאירעו לאבותינו, והגם שנס זה היה עם המצרים והנס השני לו היא מלחמת עמלק היה בעם אחר אבל מה נשתנה הלא סוף סוף אלו ואלו ניסי מדבר המה, אבל רואים שלחז"ל היתה עין אחרת על זאת, והוא שקריעת ים

משכן בצלאל

שהאשה הזאת תהיה משוחררת מבעלה ואו שהבעל יכול לתת גט לאשתו ולהיות שלוחא דרחמנא או שמן שמיים הוא דקא מקני לה ובאמת כן מבואר בסוגיא דקידושין דלכך נשנית במשנה "וקונה את עצמה" כיון דאיתא מיתת הבעל דלאו איהו קא מקני לה מן שמייא הוא דקא מקני לה עיין שם בסוגיא דף ב' :

ועל פי זה אור חדש יאיר לנו כאן כי כאשר יצאו ישראל ממצרים היו שני אופנים לראות את היציאה. במבט אחד היו יכולים לראות כאן השגחה פרטית מהקב"ה ושפרעה אינו אלא כקוף בעלמא עושה רצון קונו בעל כרחו ואחר כל המכות שנעשו המצריים הוכרחו לקיים דעת עליון ולשלוח ישראל מארצם. ואם היו ישראל מסתכלים במבט כזה היתה תכלית היציאה נגמרת כי הרי היו מתקנים על ידי זה ענין האמונה והיה משתרש בליבם. אבל לצערנו היה מבט אחר שהסתכלו בני ישראל על פרעה שהוא האדון ולו היינו עבדים ואחרי שנתן לו הקב"ה כמה מכות הסכים לשלחנו וכאילו שהוא המשלח ועל מבט כזה אמרו חז"ל "ווי לנו" כי הרי כל תכלית הגלות היתה לתקן את הידיעה שהקב"ה הוא המשגיח והמנהיג ורק אליו ענינו תלויות וזה הפשט בפסוק ויהי מה היה הוי , מה היה הצער? "בשלח פרעה את העם". וכיון שכך ענינו ראו עדיין היינו באותו מצב שעליה נשתבדנו.

ומה נעימים הדברים לפי פירוש הגר"א שביאר למה "ויהי" הוא לשון צער ולמה "והיה" הוא לשון שמחה. ששמעתי כד הוינא טליא שהגר"א פירש (וקרוב לדבריו נמצא גם כן בפירוש ענף יוסף על מדרש רבה

taking us out or sending us out

בשלה

סוף היא חלק מן היציאה ולכן חייבים אנו לספר על הנסים והנפלאות שאירעו ביס.

ואבאר שיחתי בזה דהנה ידוע שירידת בני ישראל למצרים היתה בגלל שאלת אברהם "כמה אדע כי אירשנה" ובפשוטו היה כאן סרך קטן של חטא באמונה כה' הגם שזה בודאי למעלה מהשגותינו אבל ברור שהיתה תביעה מהקב"ה על אברהם שאמר "כמה אדע" ואם כן אחד מיסודות היציאה צריך להיות חיזוק באמונת ה' והשגחתו על הבריות. והאמת שזה נראה לעין כל כאשר קוראים את הפרשיות העוסקות ביציאת מצרים שכולן חוזרות וכופלות הענין "למען תדעו כי אני ה' בקרב הארץ" וזהו יסוד האמונה.

ומספרים סיפור על הגאון ר' עקיבא אייגר שפעם באה אשה עגונה לר' עקיבא אייגר אשר בעלה אינה רוצה לתת לה גט, והזמין ר' עקיבא אייגר את הבעל הרשע הזה שאינו רוצה לגרש את אשתו וחייבו על פי דין תורה לגרשה. כאשר הבעל סירב ענה לו הגאון ר' עקיבא אייגר ואמר לו כתוב במשנה בריש קידושין "האשה קונה עצמה בגט ובמיתת הבעל" יוצא מדברי המשנה שיש שני דרכים או בנתינת גט או במיתת הבעל שזה מן שמים קא מקנא לה. אמר לו ר' עקיבא אייגר בחר אתה לך, האם אתה רוצה להיות המגרש, ואם לאו מן שמייא הוא דקא מקני לה דהיינו מיתתה. הבעל יצא בחרי אף וכחוצפה מלפני הגאון ולא הסכים לתת גט לאשתו, ומספרים שהבעל קיבל התקפת לב ומת מיד על אתר. הנקודה היוצאת מסיפור זה הוא שהקב"ה הרבה פעמים מרשה לנו לעשות המעשה אבל בעל המעשה הוא הקב"ה וכאן מן שמיים רצו

Society says Torah is

כב) בני בכורי ישראל. יקום על שם אחיו, רצה לומר שהצדיק הזה יקום ויעמוד בפרץ עליהם להיות להם שם שיקראו אחים ורעים למקום, ולא ימחה שמו מישראל. ואם לא יחפוץ האיש, הוא הבורא ית"ש דנקרא איש כנ"ל, לקחת את יבמתו. ועלתה יבמתו השערה ונגשה יבמתו אליו לעיני הזקנים וחלצה נעלו מעל רגליו, נעל רומז על המלוכה כמד"א (שה"ש ז, ב) מה יפו פעמיך בנעלים, אך היא בהסתר שאינה נראית כנ"ל שהוא דרך אחוריים ואינו רוצה לגלות עצמו דרך פנים. וחלצה נעלו, רצ"ל שתחלוץ זאת המדה ותראה להראות מלכותו לעין כל ושיכירו וידעו כל יושבי תבל כי לו תכרע כל ברך ולו המלוכה. וירקה בפניו, דהנה האברבנאל פירש שתרוק בהמעל עצמו, והוא על דרך זה שתרוק ותקונן על מלכותו ית"ש שהוא בהסתר דרך אחוריים ואין ניכרת גודל גבורתו ולומר לפניו קצתי בחיי ומאוס לי כרוק. ואם תתן לי כל חללי דעלמא לא תנוח לי עד אשר תכוונן ירושלים ותכוון מלכותך לעד. או וירקה בפניו, רומז על כנסת ישראל שתתפלל למקום ב"ה על זאת ולומר לפניו שכל תענוגי עולם הזה וכל העולם איננו שוה בעיני לכלום. וענתה ואמרה ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו, רצ"ל שתאמר לפניו כמו שאנו כל חפצינו בך והכל כלא חשוב לעינינו, כך העכו"מ עושים לך ומשחקים עליך כביכול אין אתה חשוב בעיניהם, ומה גם אם היו ביכולתם לעלות ולבקוע הרקיע ולהלחם בך אין מן הנמנע להם. וזהו אומרה ככה יעשה לאיש, הוא הבורא ב"ה, ואומר כמו שאנחנו עושין כן יעשה לך. וכל זאת למה אשר לא יבנה את בית אחיו, לכוונן את בית חיינו ולהשיב שכינתו בתוכינו במהרה בימינו. ונקרא שמו בישראל בית חלוץ הנעל, שתסיר זאת המדה ותופיע עלינו בהדר גאון עורך ותנשא עלינו לעיני כל חי וידע כל פעול כי אתה פעלתו:

וביותר צריך האדם להתעורר על זה בעשרת ימי תשובה לאקמא שכינתא מעפרא, כי

אחוריים מכתר, כמו שמצינו שהתרגום הוא אחוריים מלשון הקדוש. ובוה נתישב מה דאיתא בגמרא (ר"ה לב:) שצריכין אנו לומר בפסוקי מלכיות דכתיבי בתורה, וחשיב התם חד ותרועת מלך בו (במדבר כג, כא), ולבסוף חשיב פסוק (שמות טו, יח) ה' ימלוך לעולם ועד, ותמוה אמאי לא חשיב הך ברישא דכתיבי, וגם אנן לא אמרינן הכין וגם מה שהקשה הרמב"ן ז"ל להתרגום שעל פסוק ה' ימלוך לעולם ועד ^{לשון עתיד ומתרגם מלכותו קאים, והוא הוה. אך באמת הוא, כי בוודאי ומלכותו בכל משלה (תהלים קג, יט), אך דהוא דרך אחוריים שאין נראה כלל גודל מלכותו. ולזה בשירת הים שצפו ברוח קדשם מה שעתיד להיות שאין זה גאולה שלימה, ואמרו ימלוך דרומז על העתיד והוא לימות המשיח, ואז מלכותו תהא נראה לעין כל. אבל המתרגם פירש להאמת, בודאי מלכותו קאים ובכל משלה, כי בודאי אפס זולתו הגם שאין נראה) והנה הש"ס הוצרכו ד' פסוקי מלכיות ורצו לסדר הפסוקים המשמשים בלשון הוה כגון ותרועת מלך בו, ולא רצו לסדר זה הפסוק ה' ימלוך כו' דהוא עתיד, רק אח"כ שלא מצאו יותר סמכו גם זה. אבל הסדר הוא כמו שכתוב בתורה הקודם קודם. וזהו אמרם ודאשתמש בתג"א, רצ"ל שצריך האדם להתפלל על זה שיתראה מלכותו ותנשא לעיני כל חי ולא בדרך אחוריים, כי תג"א הוא אחוריים כנ"ל:}

ואמר הכתוב (דברים כה, ה) כי ישבו אחים יחדיו, רומז על כנסת ישראל דהם אחים ורעים למקום. ומת אחד מהם, רצ"ל שנסתלק מהם האחדות, כמו שמצינו (יומא ט:) שבית שני נחרב על שנאת חנם. ובן אין לו, רצ"ל שסר צלם מעליהם שאינם ניכרים שהם בני אל חי. לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה, רצה לומר שתראה שהבורא ירחם עליהם ולקחה לו לאשה. והיה הבכור אשר תלד, רצ"ל הצדיק דהוא נקרא בן בכור שנאמר (שמות ד,

פרשת וראא

תרע"ה

(ורשה)

1234567 n"ח"ח

למנוח דברי תורה וזה היה המירוץ על טענת משה רבינו למה הרעומה היינו שכל זה הוא כדי שיוכלו להגיע לתורה שזה הד' לשונות של גאולה, ברש"י ולא לחנם שלחתיך היינו אף שבני ישראל לא שמעו מקולך רוח מכל מקום נכנסו הדיבורים בתוכם, וזה לריך כל אחד לידע שאף שאינו מרגיש תועלת מכל מקום נשאר בו רושם וכל המכות והשיעבודים של ישראל הם כדי לבוא על ידם לדברי תורה, כתיב ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חמש באחד לחדש וגו' ואיתא שבכל חודש יש המחודשות וכל חודש יש לו לירוף אחר משם הוי' ב"ה והלירוף של חודש שבט הוא היוצא מפסוק המר ימירנו והיה הוא, היינו להכניס לקדושה כל התמורות והחילופים וזהו והיה הוא ותמורתו יהיה קודש, על ידי החטאים יש מערובת טוב ורע וזהו לא יחליפנו וגו' טוב ברע וגו', איתא לא שאדם ראשי להמיר אלא שאם המיר מומר וסופג את הארבעים, לא שאדם ראשי וכו' היינו אדם הראשון, ואיתא שאדם הראשון נתקלל בעשר קללות ומה בעשר ונחש בעשר והאדמה בט' וזה ל"ט מלקות, והיינו וסופג את הארבעים, על ידי התורה יכול אדם לתקן כל זאת, ובארבעים שנה בעשתי עשר חמש באחד לחדש נגמר החיקון של הד' לשונות של גאולה ובענין דאיתא שאין אדם עומד על דעת רבו עד מ' שנה.

הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים, הלא כבר דיבר עם פרעה, אולם במצרים הדיבור היה בגלות, ואיתא בזוה"ק דכנד פה הוא בתורה שבעל פה וכנד לשון בתורה שבכתב, ערל שפתים היינו בתפלה כענין שכתוב ה' שפתי תפתח וגו', ואיתא בשפת אמת בשם זקנינו ז"ל שעל ידי העשר מכות נפתחו העשרה לשונות של תפלה ולזה יש שינוי לשונות ויצעק ויעתר וכו' שעל ידי כל מכה נפתח לשון אחד של תפלה, וזהו דכתיב וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויאמר אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל וגו' ובמדרש צ"ח מקומות אמה מוצא משה ואהרן שנים כנגד י"ח ברכות, איתא בספר הזכות בשם הרבי ר' בונם ז"ל על מה שאמרו חז"ל לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים ואחר כך יתפלל שב' פתחים הם אחד לנאת מעולם הזה ואחד לכנוס לעולם העליון, לנאת מעולם הזה היינו לנאת משערי עומאה ומפסקולת ופתח השני הוא להתקשר בשורש וב' אלו הכוחות היו משה ואהרן וזהו ויאמר אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים להוציא וגו', איתא במדרש משה עד שלא זכה לתורה כתיב בו לא איש דברים אנכי כיון שזכה לתורה וכו' אלה הדברים אשר דבר משה, וכתיב שם בעשתי עשר חמש באחד לחדש וגו' הואיל משה באר את התורה וגו' ואיתא בשבועים לשון פירשה להם ואמר אאזז"ל הפירוש שמשה רבינו המשך כח שאף שיגלו ישראל בכל המקומות יוכלו למנוח שם דברי תורה, זה הוא מה שאיתא בגמרא על הפסוק וכפטיש יפוצץ סלע שכל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נחלק לשבועים לשונות, כל הגלות והיסורים שעוברים על ישראל הם כדי שיוכלו

והדגה אשר ציור מתה ויצאש היאור אאז"ל → אמר שהכוונה היא שחלואות מצרים נמאסו אלנם ובענין שכתוב זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם ואיתא בגמרא דהיינו עריות, איתא במדרש שממכת דם העשירו ישראל היינו שנעשו עשיר בדעת,

מפתח הגאולה, צניז צניז של אהרן חושב הפסוק רק את פנחס, פנחס הוא המזכיר וגם שאר השבטים הם המפתח לגאולה העמדה.

תרפ"ט

ד' לשונות של גאולה כתובים בפרשה וכתיב וידבר משה בן אל בני ישראל ולא שמעו אל משה וגו', אף שלא שמעו ליהוה הקב"ה לומר להם דאיתא בזה"ק פרשה זו צריעא מהימנא שבאשונה צריכים לקבל עול מלכות שמים בדרך כלל וזהו מה שכתוב ולקחתי אתכם וגו' וידעתם כי אני ה' אלתיכם ואחר כך הוא צפרט ועל זה נאמר וידעת היום והשבות אל לבבך וגו', ^{ואור החכמה} בתחילה צריך לקבל עול מלכות שמים הגם שלא מצינים ולא יודעים ועל ידי זה יכולים להשליך החשבוניות הרבים יכולים לקבל עול מלכות שמים צפרט, איתא ברש"י וארח אל האבות, כל איש ישראל יש לו נקודה מהאבות והוא בעצמו אינו יודע מזה ואינו מצין על זה, ידיעת בית רבו שיש לכל אחד היא למעלה מהשגת האדם, הפנימיות שיש בישראל זו היא קבלת עומ"ש בכלל, בתפילין הוא גם כן כך, מקודם תפילין של יד ומשתעבדין בדרך כלל ואחר כך תפילין של ראש שהוא התגלות הד' פרשיות צפרט, כתיב ויזאך ה' וגו' ביד חזקה ובזרוע נטויה ומה שיך בהקב"ה ביד חזקה, אולם הכוונה שהגם שלא היו ראויים התגברה היד חזקה כנגד מידת הדין, איתא בגמרא ברכות המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים וכו' כד מפיקנא לכו עבדנא לכו מלחא כי היכי דידעיתו דאנא הוא דאפיקית יתכון ממצרים דכתיב וידעתם כי אני ה' אלתיכם המוציא, המוציא לשעבר משמע היינו שאחר כך מתבררין למפרע כל הכוחות שהיו בדרך כלל, איתא בשפת אמת בשם אאזז"ל הלשון הראשון של הגאולה הוא והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים היינו שלא יוכלו לסבול טומאת מצרים, הרי זה כדכתיב אוהבי ה' שנאו רע שלא יכלו לסבול הכיעור של מצרים, הם

מצרים הייתה טומאה שלא היו יכולים לפרוש ממנה דאיתא שהיה קשה צעיניהם לפרוש מעבודה זרה ואיתא שלא היה יכול עבד לצרות ממצרים, עתה נפתח להם פתח והכירו את השי"ת והגיעו ליהדות כדאיתא במדרש נשא דעת זה המכיר את בוראו, וזה הרמז במה שאיתא במדרש שהיו שוחים ישראל ומצרי מן קערה אחת וישראל שותה מים ומצרי דם היינו שנפתחו עיניהם וראו שכל החלואות הם רק אחיזת עינים, ממצרים נלקחה הנקודה שלהם וניטלה מהם מעט החכמה שהייתה בהם דכתיב ואבדה חכמת חכמיו ואיתא בזה"ק דזה נתקיים במצרים, ולכן אחר מכת דם לא כתוב עוד חכמים רק חרטומים והרי זה כדאיתא אין הדג מביאש אלף מראשו, בני ישראל הכירו את השי"ת על ידי האמונה והדעת דאיתא שהעשר מכות הם כנגד עשרת הדברות ומכת דם היא כנגד דיבור אנכי ועל ידי זה חל עליהם שם שמים, כתיב שברת ראשי תמינים על המים היינו שהמכות התחילו ציבור ^{מ"ח"ג n"1234567} ונגמרו בים סוף.

אלה ראשי בית אבותם וגו', אאזז"ל אמר שהפסוק חושב אלו הג' שבטים ראובן שמעון ולוי לפי שהם היו המפתח לגאולה כדאיתא במדרש על שם גאולת ישראל נזכרו כאן ראובן שנאמר ראה ראיתי את עמי שמעון על שם וישמע אלתי את נאקתם לוי על שם שנתחבר הקב"ה לזרעו וכו' ושמות שאר השבטים מרמזים על מה שנעשה אחר הגאולה, על גאולת מצרים דרשו מאי דכתיב קומי לך רעייתו וגו' עת הזמיר הגיע ואיתא דקאי על האבות, ואיתא בזוהר חסדי אבות ומציא גואל לבני צניהם היינו בני צניהם ממש בני צניז של יעקב כדאיתא בשפת אמת, וזה שחושב כאן בפרטות בני ראובן וגו' חנוך וגו' ובני שמעון וגו', ובני לוי נחשבים עוד יותר בפרטות מפני שהם לא היו צביעבוד והיו גבוהים יותר והגביהו כל הנפשות, וכתיב אלה ראשי וגו' כי הגלות הייתה צראשים כדכתיב ויזכו שוטרי בני ישראל ואחר כך בזמן הגאולה היו גם הם

ואין אלקים זולתך יה"ר מלפניך אב הרחמן שתעזרני ע"ד כבוד שמך לאהוב אותך וליראה את שמך ושלא לתור אחרי מחשבות לבבי וראיית עיני רק שאהי דבק בך בכל עת כנאי ובו תדבק ותצילנו שלא ימצא בי שום מדה רעה ותזכינו לקיים כשנ"א אשרי איש שלא ישכחך וכן אדם יתאמץ בך ויסיפרו בשם הגאון הצדיק מו"ה מרדכי בנעט ז"ל שהיה רגיל לכתוב אותיות באויר ולא ידעו מה עד שהרגישו פ"א שכתב אשרי איש שלא ישכחך ושמעתי בשם הגאון המפורסם בכל העולם מו"ה העשיל זצוק"ל שהי' דורש בעיר גדולה והי' קהל רב בביהכ"נ והי' דרכו להציע קושי' חמורה ופילפלו הלומדים בזה והוא המתין להם והי' קול גדול בביהכ"נ ועכ"ז נישמע קולו על קולם שהי' צועק אשרי איש שלא ישכחך כדי שלא תזוח דעתו עליו וכתב בהנהגת רבינו אלימלך מליזענסק וז"ל בכל עת שיהיה פנוי מתורה ועבודה ובפרט כשהוא יושב לבדו בחדר או שוכב על מטתו ואינו יכול לישן יהיה מהרהר במ"ע של ונקדשתי וידמה בנפשו כאלו אש גדול בוער לפניו והוא מפיל א"ע לתוך האש לכבוד קדושת שמו יתברך ויזכור תמיד כי הוא רק כגר בארץ מוכרח לשוב לאחוזת אבותיו ואיך ישוב ובמה ישוב כנז' לעיל בסי' גבורה ויזכור תמיד פי' הבעש"ט של פסוק "אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עון" פי' שחושב לו לעון במה שאינו

חושב ה' רגע אחת. ל
 ביום יוד (כד) חן שתתנהגו באופן שתמצאו חן בעיני אלקים ואדם ויאמרו הכד אשרי שזה ילד אשרי שזה גידל ויהי' כל מעשיכם לשם שמים ועיקר הכל להיות מעביר על מדותיו בין אדם לחבירו לעשות לפנים משורת הדין והרגל נעשה טבע. וסגולה גדולה להיות אהוב לכל לומר בכל יום פשטא זרקא בניגון כולו כמו שכתוב בחומשים והוא סגולה נפלאה בדוק ומנוסה (מספר לקוטי מהר"ן).
 (כה) חסידות דעו בניי כי עיקר שם חסיד הוא כמו שאמרו איזה חסיד המתחסד עם קונו והוא מדריגה גבוהה יותר ממדריגת צדיק וכן איתא בזהר ויחי חסידים מסיטרא דימינא צדיקים מסיטרא

11234567

שנתרפא נסעה אמו עמו לליזפנסק לקיים מולא שפחיה . ושבתו שס ש"ק ואז אמר הרה"ק רר"א להרה"ג הג"ל כי זימי ילדותו שקד על ספרי מחקר והכניסו טינא בלבו באמונת הש"י ותורתו וזה גרם לו המחלה והגם שנתרפא מחליו עכ"ז ערש מחלתו לא נתרפאה והסכרת שיסע משם לאגיפאלי לאחיו הרה"ק ר' זושא ושם ישיג שלימותו . ונסע משם לאגיפאלי וביום ו' קודם אור היום בא לעם ונכנס לבית הכסניא ועמד שם זקן א' ונתן לו שלום וקרא אותו בשמו . ונתפלא הרה"ג הג"ל ושאל להז"ן מי הוא והשיב לו אני שמי זושא אחיו של ר' אלימלך מליזפנסק בוא עמי למקוה . ויחדד והלך עמו וטבלו יחד ומיד סרו מעליו כל הבצורות וספיקות שהיו בלבו . וא"ל הנה נסעה נתרפא כל מחלתך ושנ ורפא לו עכ"ל :

(מז) ב' צמ' אהבת שלום דר"ז אספרה ^{גמיר התחמה} עד וירח לנו זה גביר אחד היטה עגונה ערך י"ד שנים וישבה אלל אביה ועשה לה מסחר בשני טלפה וזיחה חמיד במרירות לב . אח"ז באה לשם אשה זקנה שהיחה משרחה אלל הרבי ר' אלימלך וידעה לספר מעשיות ומופתים שראה אלל הרר"א . וביקשה העגונה הנ"ל מהאשה הזקנה שתתאכסן אללה שיבי' לה עם מי לדבר . והזקינה יפלה שחסע להרר"א ונסעה העגונה לרר"א וסיפרה אה מר לבה . והשיב לה בעלך הוא חי והיא בעיר פלוני ובשני חדשים יבוא לביתו לכן תכין א"ע כדרך הנשים וגם תכין על אמו הלילה סעודת הערב עבור בעלך כי בודאי בא יבוא לביתו בלי שינוי . האשה העגונה נסעה לביתה והיחה מאמין ואינה מאמין . אמונס הזקנה אמרה לה בודאי שהי' לך יבושה גדולה כי בודאי בא יבא לביתו בואו הזמן . וכאשר

קרב הזמן שאמר לה רבינו רחמס הזקינה שתכונס א"ע וגם בואו היום הכינה סעודת ערב והדליקה נרות הרבה . אולם כשבאו שער שעה ט' וגם העשירית ואחד עשר שעות מהלילה וגם המחיל לרדת והזקינה לא היחה מריחה אוחה לישן כי אמרה לה בודאי תיכף יבא בעלך אל חישן . והיא אומרת לה אשילו אס הוא רבע פרסה מהעיר ג"כ אין באפשרי שיבא מחמת הגשם רב . והנה כשהגיע תלי שעה של י"ב שמעו שמכין בהדלת לפתוח . ובא בעלה והיה חרום ושמחה גדולה וסיפר בעלה שזה כמה ששכח כמעט שיש לו אשה כי היה לו עם מסחר טוב . ואח"ז בא אליו איש זקן ואמר לו מה אהה פושט כאן זה זמן רב הלא יש לך אשה ובנים ולמה אין אהה טוסע לביתך . אס לא מיסע לביתך עד ששה שבועות דע כי מות סמות וכל שבוע בא אליו ואמר לו עוד לא נסעה לביתך . האס שכחה מה שאמרתי לך . עד שהוכרחה למכור כל הסחורות מהחנות שלי ונסעתי לביתי ובבתי ערך פרסה מאן ורליתי ללון שס מסני הנשס סא שוב הזקן הנ"ל וככה אחי ספוקל . הלא אמרתי לך שחסע לביתך לכן חסע תכף צלי פייכוד ואל חלין סה . והוכרחתי ליסע לביתי בלי כביס על כגשס החזק שסופק פ"ע שמעתי :

→ (מז) ב' צמ' רבינו הרר"א נגזרה גזירה קשה על ישראל רמ"ל והמאמץ בתפלה בכל צוז לבטלה במס"ג . עד שנגלה אליו רבו הקדוש המגיד ממעוריעס וא"ל לא אמרתי לכם התפללו בעדי כי כל הימים אשר אנכי חי אני מסוב כל בגזרות . וישאלכו הרבי ר' אלימלך הלא גדולים לדיקים במיתסן יוסר מבחי"בן התפללו גם עתה בעדנו

רבו גדול מחמו באלף מדריגות . ומכ"ז
 הדבר פשוט . שכל זמן שנתן הוא
 למי שיבי' נתן השי"ה ג"כ למי שיבי' אבל
 מאחר שהחיל הוא לבקש לו מיוחסים
 כמו כן השי"ת מבקש לו מיוחסים טכ"ל :
 (מז) ב' בס' זכר לדיק דף ד' פ"א
 וסיפר מעשה מהמגיד קדוש
 ממעורר נ"ע . אשר פ"א בא אליו
 איש משונה בלרזת ויבורים ר"ל ומסר
 להמגיד הקדוש פ"ג והחל המגיד ללחוק
 בקול . והסיק ר' אלימלך מליזענסק
 נ"ע עמד אז אל המגיד נ"ע והי'
 הדבר צעירי הרה"ק ר' אלימלך לפלא
 וכאשר הבין המגיד מחמיהם הרה"ק ר'
 אלימלך נ"ע ענה ואמר לו באמת
 לריכין להבין מדוע המנא העולם
 ללחוק ה... משוגע ר"ל הלא באמת
 לגדול הרחמנות שעליו הי' לריכין לכמות
 עליו . רק באמת בהשמה שמחזיקים
 מחמו ממשיכים עליו מבחי' חכמה ששם
 שמה והחכמה חמי' ושם אין פגם
 נוגע כלל ומחמיקין הדיכים שעל האיש
 המשוגע וכן עשיתי לאיש הזה פכ"ל
 הקדוש כו' פ"ט :

(מז) ב' בס' חוט המשולש דף ג' פ"א
 שמעתי שפ"א אמר הגאון
 קדוש ה' מוה"ר חיים האלברסטאם זל"ל
 בעה"מ שר"ת דברי חיים לקדוש דורי
 גאון מו"ה שמעון סופר זל"ל אבריק
 קראקא וכה דבריו אין חידוש כ"כ
 שאביו הח"ם ז"ל נחמלה לגדול וקדוש
 אשר לו דומי' סבלה כי רבו היה רבי
 הי' ר' נתן אדליר אשר עליו שמעתי
 חמורי הקדוש מו"ה נפתלי זל"ל
 מראשנין ששמע מפי ארז הקדוש בעל
 נ"עס אלימלך זל"ל שאמר כי זה רבות
 בשנים לא בא נשמה קדושה לפלמא
 הדין כמו רבי נתן אדליר זולת הקדוש
 מהר"י בעל שם זל"ל פכ"ל :

(מז) ב' בס' דרני חיים לשכת מאבנה
 דף

צעדינו . וימננו : כל עוד שבייתי הי'
 צעדינו ולפי מראה עיני הכשר שלנו הי'
 נחשב לער והייתי יכול לעכב . אבל כאן
 בעולם העליון עולם האמת אני רואה שכל
 טובה . וכי אעכב מלהיטיב לישראל פכ"ל
 (מז) סיפור הרה"ג מ' לבי יהודה
 נ"י אבריק גארוולין ששמע
 מאיש נאמן אשר הרה"ק הר"ר אלימלך
 בתי גערותו הי' עוסק בחורה ועבודה
 לא פסיק פומי' מגרסא יומס ולילה .
 והיה איש א' ראה והתבונן גודל עבודתו
 בקדושה וספרה וידע גודל עניומו שחי
 חיי לער בלחם נר . מלה בדעתו להכניח
 לו בכל יום בחיק של טו"ת איזה מטבע
 באופן שיבי' לו הלכה פורחא לחיות
 נפשות צ"ב . ומאח' הי' היחס זה
 אשר בזמן קרוב החחיל האיש לעלות
 מעלה מעלה והלליה . ולאשר הבין
 היטב שהלליה פ"י לדיקה שנותן להדיק
 לכן בכל יום ובכל פעם נתן יותר .
 וכל מה שנתן יותר הלליה יותר עד
 שאעשה עשיר גדול . פ"א מלה בדעתו
 של הגביר . היות נראה בעליל שאחפאר
 פ"י נתינת לדיקה להר"א אי לואה
 לאשר הדיק ר"א מסמוסף בל"ק הר"ר
 צער ממעורר שכן טוב לכסופ למעורר
 וליתן להמגיד ר"ב סך רב ומהו בודאי
 יתעשר יותר מכה ק"ו אם הוא מלליה
 בשביל נתינת לדיקה להחלמיד מכ"ס אם
 יתן להרב . וכן עשה וכסע למעורר
 וטעה ההפעלות שיקבל ממנו הר"ב
 סך רב ולא הי' ימים מופטים עד
 שירד מנכסיו ירידה אחר ירידה . והלך
 אל הר"א ושאל אותו על זאת וסיפר
 לו המעשה מחחילם ועד סוף . ומתכה
 הוא מחפלא איך יבי' כואה כל זמן
 שנתן לו הכעשר ואמר שנתן לרבו הקדוש
 ירד מטה מטה כבי כך הוא היושר
 הלא כבודו בעלמו מודה שרבו הקדוש
 גדול ממנו . והשיב לו הר"א שבדאי

אוצר החכמה

1234567